

BEWAAR HET PAND

UITGAVE TOT BEVORDERING VAN DE HANDHAVING DER OUDE GEREFORMEERDE BEGINSELEN

Meditatie

Arm en toch rijk

(Toespraak *Bewaar het Panddag* 1992, Kampen)

't Was Prinsjesdag. We hebben de troonrede gehoord. Daarin werd ook nu weer gesproken van rijke en arme landen. Dat heeft niet meer zo onze belangstelling. 't Is eenmaal zo: 't ene land is arm, 't andere rijk.

Wat van volken is te zeggen, kan ook van personen gezegd worden: de ene is rijk, de andere is arm. Er zijn de miljardairs en de miljonairs, en daartegenover en in schrille tegenstelling daarmee staan de armen.

We gaan spreken over de rijkdom van het arm-zijn. 'k Geef toe dat klinkt wonderlijk. De rijkdom van het rijk-zijn of de armoede van het arm-zijn klinkt beter in ons gehoor. Echter 't is helemaal Schriftuurlijk, 't is naar de Schrift om te spreken van de rijkdom van het arm-zijn. Ik ga het u aantonen uit de Schrift. Dat het wonderlijk is, zei ik u zo juist al. Daar richt zich in de tweede plaats onze aandacht op. In de derde plaats noem ik het zalig. Dus ik spreek u over de rijkdom van het arm-zijn. Dat is Schriftuurlijk; dat is wonderlijk, en dat is zalig.

Schriftuurlijk

Neen - we kunnen niet zo maar zeggen dat een arme rijk is. Dat zou spotten zijn met zijn situatie. Je zult maar geen cent hebben om een stukje brood te kopen. Je zult maar als bedelaar aan de kant van de weg moeten zitten. 't Zou dwaas zijn om te beweren: die man is niet arm doch rijk.

Maar de Schrift betuigt dat een arme rijk is. In de brief aan Smyrna laat Christus tot de gemeente aldaar zeggen: "Ik weet uw werken, en verdrukking, en armoede (doch gij zijt rijk)". Dus de kerkleden te Smyrna zijn arm

en ze zijn rijk. Dus alle twee tegelijk. Nog beter gezegd: omdat ze arm zijn daarom zijn ze rijk. Ze zijn rijk in Christus.

Paulus in 1 Korinthe 1:5 schrijft: "dat gij in alles rijk zijt geworden in Hem". Daar hebt u het heel duidelijk, glashelder. Rijk in Hem, in Christus.

Aan Paulus is de genade gegeven om te verkondigen de onnaspeurlijke rijkdom van Jezus Christus. Om deze Christus, de Christus der Schriften gaat het eerst. De volrijke Christus, de Parel van grote waarde. Wie door het geloof in Hem is, wie Hem bezit, is rijk, waarlijk rijk.

U kent het woord: "Want gij weet de genade van onze Heere Jezus Christus, dat Hij om uwentwil is arm geworden, daar Hij rijk was, opdat gij door Zijn armoede zoudt rijk worden". Christus was rijk, van eeuwigheid, als de Zone Gods, in de hemel, de Volheerlijke, omringd door de liefde van Zijn Vader, en door al de engelen. Maar alle rijkdom ontzegd, afgelegd, zonder gedaante, zonder heerlijkheid, ontledigd, arm. Niet gedwongen, geheel vrijwillig. Het Kind van Bethlehem, in de kribbe. Later - in de hof van Gethsemané, als een worm en geen man. Gebonden, afgevoerd als een misdadiger, bespot, gehoond, geslagen, tot Spotkoning gemaakt, een doornenkroon op het hoofd, een rietstok in de hand. "Is dat, is dat mijn Koning, Die aller vorsten Heer?". Aan het kruis, alles ontnomen, soldaten dobbelend om Zijn kleed. De hemel gesloten, geen liefdeblijk van Zijn Vader meer, een toornend Rechter, al de vloek en de toorn op Hem. Zelfs het zonlicht ontnomen. De drie-urige duisternis. Heel de hel, al de duivelen nabij. "Een stierenheir uit Basan, sterk van krachten, en fel verwoed, omringt

m'aan alle zijden". "Mijn God, Mijn God, waarom verlaat Gij Mij". Christus bedelend om één liefdeblijk van Zijn Vader, maar afgewezen. Waarlijk arm geworden. Armer dan de meest arme op aarde.

In die weg heeft Hij schatten, rijkdommen verworven. Ze zijn onnaspeurlijk. Ze zijn niet aan te geven, niet uit te spreken en niet te tellen. Hij is geworden de rijke Christus. Zijn schatkamers zijn vol. Er is een volheid die niet uit te ledigen is. Hij is geworden Zaligmaker van zondaars, Borg voor schuldenaars, Middelaar om te verzoenen. Hij heeft de rijkdom van de vrede met God. Hij heeft de rijkdom van gerechtigheid en heiligheid. Hij is geworden tot levend Brood en tot levend Water om hongeren te verzadigen en dorstenden te laven.

Deze Christus is gekomen om armen het Evangelie te verkondigen. Dat was al de profetie van Jesaja. In de synagoge van Nazareth spreekt hij: "Heden is deze Schrift vervuld. Hij heeft Mij gezonden om de armen het Evangelie te verkondigen".

Wie zijn nu naar de Schrift die armen, die armen, die Hij met Zijn rijkdommen rijk maakt, zodat ze waarlijk rijk zijn?

Een zekere theologie zegt dat het hier gaat om maatschappelijk arm. Men beroept zich op Jezus' woord: "Zalig zijt gij, armen", en op dat van Jakobus: "Heeft God niet uitverkoren de armen dezer wereld?". En spreekt de Schrift niet dat een rijke bezwaarlijk in het Koninkrijk der hemelen zal ingaan? Armoede zou voor God een aanbeveling zijn. Armen worden zalig en rijken niet. Maar zo simpel ligt het niet. Hoe zit het dan met Abraham die zeer rijk was en met Jozef van Arimatea? Beide zijn zalig geworden en zovele anderen genoemd in de Schrift. En wat de armen betreft: Agur bidt de Heere of hij bewaard wordt voor armoede opdat hij de Naam van

zijn God niet aantast. Een arme kan vanwege zijn armoe God zelfs vloeken. Hoe kan men dan beweren dat een arme zalig wordt?

't Gaat in de Schrift om de innerlijke gesteldheid. Bij de rijke is deze mentaliteit: trotsheid, verwaandheid, onafhankelijkheid. Hij bouwt op zijn rijkdommen. Daarom heeft hij God niet nodig. Hij redt zichzelf wel. Daartegenover staat de arme. Die is vol gebrek. Hij kan zichzelf niet helpen. Hij is hulpbehoevend, afhankelijk. Hij moet het hebben van Goddelijk hulpbetoon. Psalm 10:14 zegt het zo schoon: "op U verlaat zich de arme". Wel om deze gezindheid gaat het. Een arm mens moet het van zijn God hebben. Hij komt met lege handen tot de Heere.

't Moge duidelijk zijn dat het hier gaat om noodduft van lichaam en ziel, om dingen voor het lichaam, voor dit tijdelijke leven, maar ook om geestelijke dingen, dingen voor de ziel, voor de eeuwigheid.

Wie denkt er nu niet aan de lofzang van Maria: "hongerigen heeft Hij met goederen vervuld en rijken heeft Hij ledig weggezonden" Maria als profetes heeft het scherp gezien. Rijken passen niet bij de Christus Die zo arm

geworden is. Rijk zoekt rijk. Een rijke gaat niet wonen in de hut van een arme. Waarom kwamen de Farizeeën de Schriftgeleerden uit Jeruzalem niet? Waarom riepen zij later: "kies Barabbas en laat Jezus gekruisigd worden". Omdat zij rijk waren, rijk in zichzelf, rijk aan hun gerechtigheden, aan hun volbrengen van de wet. Waarom kwamen de herders van Bethlehem wel? Omdat zij proletariërs waren? Neen - maar omdat zij arm waren in zichzelf, leeg, arm, zondaar, mensen die vol gebrek waren en die het nu moesten hebben van het Goddelijk hulpbetoon.

Rijk - dezulken worden niet weggezonden. Armen worden met Zijn goederen vervuld. De Heere kan Zijn rijkdommen aan hen kwijt. Ze passen precies bij de rijke Christus. Ze worden en ze zijn rijk in Hem. Dat is de Schrift, overduidelijk. Een arme die toch rijk is. Dit is nu ook *wonderlijk*.

't Is helemaal niet vanzelfsprekend. Zo is de beleving ervan geenszins. Er zijn er die er van uit gaan dat ze rijk zijn in Christus. Maar ze beleven deze zaak niet als het grootste wonder.

Ik denk aan de brief van Christus aan de gemeente te Laodicea, aan die woorden daarin: "Ik ben rijk, en verrijkt geworden, en heb geenszins gebrek; en gij weet niet, dat hij zijt ellendig, en jammerlijk, en arm, en blind, en naakt. O neen - dat wordt niet gezegd tot wereldlingen, maar tot kerklieden, tot een hele gemeente. En ook deze brief is gericht tot kerken in de eindtijd. Dus voor ons die leven in de eindtijd, vlak voor de wederkomst van Jezus Christus. Die brief legt dus open en bloot de gesteldheid van kerkmensen, die zitten onder de verkondiging van de rijke Christus, kerkmensen die niet arm zijn geworden, en daarom missen de beleving van het wonder.

Daar is het materialisme, dat ook ons in z'n greep kan hebben. Wij die vandaag alles hebben wat het hart begeert, die opgaan in de dingen van beneden, en geen gebrek kennen en hebben. Wat kunnen we ook vol zijn met onze gerechtigheden, met onze rechtzinnigheid, met ons geloof, met onze bekering, met onze bevinding.

't Is al zo wonderlijk als een rijk mens arm wordt. We zijn het, we zijn nameeloos arm. Daar is de diepte van onze val, de diepte van onze verlorenheid. Buiten God, zonder God; God kwijt. Zonder vrede, zonder verzoening, zonder gerechtigheid, zonder heiligheid. Een open schuld, een hemelhoge

schuld, en geen cent om te betalen, om God genoegdoening te geven, en zo de eeuwigheid tegemoet en dan eeuwig arm. God genoegdoening te moeten geven, en dat betekent de eeuwige straf, de vloek, de toorn, de dood.

Zoals we zijn gaan we daar overheen, aan voorbij, omdat we zo blind zijn. Maar daar is het werk van de Heilige Geest. Hij opent de blinde ogen. Hij maakt plaats voor de rijke Christus. En dat geschiedt in geen andere weg dan in de weg van armmakende en ontledigende genade. Hij breekt al onze rijkdommen weg, al ons bezit ontnemt Hij. Door dat werk worden we die we zijn; nameeloos arm.

Kijk - dat zal nu ook de prediking moeten zijn. Hoe kan de dienaar des Woords de rijke Christus prediken, Christus laten schitteren, als niet gezegd wordt wie de mens is, als niet opgelegd wordt al de armoe van de mens. O die prediking is niet geliefd, omdat die niet is naar de mens, niet naar het vlees. Dan kan gezegd worden: die dominee neemt je alles af, daar houd je niets over. Zou het daarbij blijven - zeker dan is die dienst-knecht geen bedienaar van het Evangelie. Hij heeft de onnaspeurlijke rijkdom van Jezus Christus te verkondigen. Dat is zijn opdracht. De verkondiging heeft altijd die twee elementen: onze armoe en de rijke Christus, dat is zonde en genade, wet en Evangelie.

De vraag die zich aan ons opdringt, is, kent u dat werk van de Heilige Geest, die armmakende, die ontledigende genade, dat plaatsmakende werk voor de rijke Christus? Vallen al uw gerechtigheden u uit handen. O neen - dat is niet om u tot wanhoop te brengen. Elifaz zegt tot Job: "zo is er voor de arme verwachting". En Psalm 72:13 zegt: "Hij zal de arme en noodduftige verschonen, en de zielen der noodduftigen verschonen.

Weet dit: de rijkdommen van Jezus Christus vloeien niet naar de hoogten, maar naar de diepten. Precies als de regen. Paulus zegt ergens: "als niets hebbend en toch alles bezittend". Is dat niet rijk, is dat niet wonderlijk? Door het werk van de Heilige Geest worden we in onszelf straatarm, en dan komen er bedelaarshanden, dan wordt het als bij de arme uit de gelijkenis. Lazarus, een mens die het moet hebben van de Goddelijke bedeling, en van Goddelijke bijstand. Uitgestrekte handen, bedelaarshanden, die vervuld worden. Lazarus

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk
verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter, Ds. A. van Heteren en Ds. D. Slagboom.

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Copie voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" opzenden naar: Ds. A. van Heteren, Brui-gomstraat 2, 4251 EP Werken-dam. Telefoon 01835-1113.

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720-74202, postrek. 70.43.50 t.n.v. de administrateur van "Bewaar het Pand" te Alphen a/d Rijn.

Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

moest het maar afwachten. Menigmaal kreeg hij niet. Maar de kerk heeft een Koning Die mildelijk geeft en nooit verwijt. Alles wat van en in Christus is, alles wat Hij verworven heeft, wordt gelegd in die bedelaars-handen, zo maar, om niet. Zelfs nog niet om die bedelaarshanden. Soms wil men daar toch nog rijk mee zijn. Maar de Heere geeft die bedelaars-handen en Hij vervult die handen. Hij maakt ze vol. Is dat niet wonderlijk? Zo wordt het beleefd, beleefd als het grootste wonder.

De Heilige Geest maakt arm, en Hij doet arm blijven. Wij willen graag uit het bezit leven. Een mens moet wat hebben, zo wordt soms gedacht. Nu - Israël wilde ook uit het bezit leven. Het ging het manna opsparen. 't Lijkt de zekerste weg om in Kanaän te komen. Maar niet de gave brengt in Kanaän, slechts de Gever. Daarom kropen de wormen uit het opgespaarde manna. Ik zeg u: niet het hebben, het bezitten is de hoogste stand in het geestelijke leven, maar het hebben van de bedelaarshanden, het arm blijven. Zegt de Heere niet duidelijk: Ik zal Mij doen overblijven een ellendig en een arm volk? Dat is nu Gods overblijfsel. Dat is de blijvende gesteldheid ervan. Er is veel kracht van de Heilige Geest nodig om arm te maken. Nog meer om arm te houden. Hoe armer hoe beter. Destemmeer wonderlijk. De rijke Christus zendt nooit ledig heen. Hij vervult, Hij maakt vol, altijd weer, altijd meer. Dan gaat dat volk al meer zingen uit de volheid van het gemoed, gedachtig aan die milde overvloed.

Zou het probleem vandaag niet zijn dat er zoveel rijke mensen in de kerk zitten, mensen aan wie de rijke Christus niets kwijt kan? Als nu eens vanuit een levend gemis de handen naar omhooggaan, en gebeden wordt: "och, schonkt Gij mij de hulp van Uwen Geest"? Die Geest maakt arm en doet arm blijven. Die Geest brengt aan de voeten van de Zaligmaker, de Borg en Middelaar. Die Geest leert spreken: "Geef mij Jezus of ik sterf". Die Geest leert te leven van de rijkdommen van Jezus. Arm en toch rijk, hoe wonderlijk is dat. Dat nu is ook *zalig*.

Inderdaad - dat is zalig. De bedelaar uit gelijkenis zocht de villa van de rijke man. Gedreven door nooddrift. 't Was een levenskwestie. Geen brood dan sterven. Geestelijk is het niet anders. De toevlucht tot de rijke Christus, die nooit beschaamd maakt.

Door het kanaal van het geloof, het ware geloof als werk van de Heilige Geest, vloeien zijn schatten en gaven toe. Eén die moet belijden: ongerechtigte dingen hebben de overhand op mij, die wordt als een goddeloze gerechtvaardigd. Eén die moet belijden een onheilige, een verdorvene te zijn, krijgt de heiligheid van Christus. Eén die moet belijden dat hij God kwijt is en rechtens eeuwig kwijt blijft, krijgt in Jezus Christus God terug. Die smaakt de vrede met God die alle verstand te boven gaat. Eén die moet belijden recht te hebben op Gods eeuwige toorn en vloek, krijgt in Christus Jezus liefdearmen van de Vader om zich heen. Is dat niet rijk, is dat niet zalig? Dat is een zaligheid niet af te meten.

Jongens en meisjes, is dat niet zalig vervuld te worden met de heilsgoederen van Christus? Al de rijkdommen van de wereld kunnen daar niet tegen op. Die laten uiteindelijk leeg en arm. Wie de schatten, de rijkdommen van de wereld zoekt die heeft niets. Dat komt zo verschrikkelijk uit als we gaan sterven. Dan moeten we alles achterlaten.

Zalig als we het van 't gegeef moeten hebben. Dat lijkt een arm bestaan. Elke dag weer bedelend uitgaan, dat ligt ons niet, maar 't is het rijkste leven. Dat is zalig - gelukzalig - welgelukzalig!

U kent die woorden uit de gelijkenis: "en de bedelaar stierf", doch hoe zalig werd hij! Hij werd door de engelen gedragen naar boven de eeuwige zaligheid in.

De rijke Christus maakt het hier reeds voor een arm zondaar zalig. Kent u die momenten? 't Zijn dingen waar we zo moeilijk over spreken kunnen. 't Zijn grote, rijke dingen waar de menselijke taal tekort voor schiet. Wie kan onder woorden brengen wat beleefd wordt als de bedienende Christus Zichzelf geeft en al Zijn weldaden? Als dat dierbare bloed van het geslachte Lam drupt op een vuile zondaar? Als de Zaligmaker een verlorene zalig maakt? Als de Borg tussen-treedt met Zijn gerechtigheid en heiligheid? Als Hij spreekt: Mijn zoon, wees welgemoed, uw zonden zijn u vergeven? Als Hij, de biddende Hogepriester, Zijn doorboorde handen opheft voor een biddeloze?

Een bedelaarshand en voor het verbaasde oog van de bedelaar laat Christus Zijn doorboorde handen zien, en Hij spreekt: "Ik voor u, daar zij anders de eeuwige dood had moe-

ten sterven". Wat een zaligheid!

Een bedelaarshand en voor het verbaasde oog van de bedelaar toont God Zijn beide handen en zegt: "Zie, Ik heb u in beide handpalmen gegraveerd". Wat een zaligheid!

't Is hier nog maar een begin van de zaligheid. Wat zal het einde wezen? Eeuwig zalig! Het sterven van een bedelaar is geen verlies, enkel gewin.

Wie durft er nu nog te spreken van de armoede van een arm mens?

Ik heb getracht u te spreken over de rijkdom van het arm-zijn. 't Is Schriftuurlijk, 't is wonderlijk en 't is zalig.

Hebt u de rijke Christus gezien? Mag het ook van u gezegd worden dat gij in alles rijk zijt geworden in Hem? U zegt: mocht dat nog eens gebeuren. Weet dit: het zit niet bij de Heere vast, maar bij ons. Als we vol zijn dan kan de Heere niets aan ons kwijt. Lege vaten die worden volgemaakt. "Ik raad", zegt Christus, "dat gij van Mij koopt goud, beproefd komende uit het vuur". Och dat heden dat goud gaat schitteren en handen zich vouwen tot het gebed: och, Heere, geef.

Hij arm geworden, opdat gij rijk zoudt worden. Hier reeds. Arm en toch rijk. Straks niet meer arm, geen bedelaars-handen meer. Eeuwig rijk. Volkomen rijk gemaakt. Dezulke zal eeuwig de drieënige God grootmaken omdat Hij een bedelaar heeft rijk gemaakt.

Ds. v.Z.

Van de redactie

Ontmoetingsdag Kampen 19 september 1992

De opening van deze dag werd verricht door Ds. H.C. van der Ent van Elburg. Hij heette allen hartelijk welkom. Hij sprak er zijn blijdschap over uit dat er naast ouderen ook jongeren waren. De ouderen vallen immers weg en de jongeren dienen hun plaats in te nemen. In zijn openingswoord herdacht hij Ds. G. Blom die zoveel jaren zoveel voor Bewaar het Pand heeft mogen betekenen. In het bijzonder werd de dochter die zolang aan de zijde van haar vader heeft mogen staan al het nodige toegewenst.

Gezongen werd Psalm 89:1 en 7. Daarna werd een zegen afgesmeekt. Gelezen werd Hand. 17:16-34. Er werd gesproken uit Hand. 17:23. Onder het zingen van Psalm 27:5 en 7 werd gekollekteerd. Vervolgens sprak Ds. P. van Zonneveld over de rijkdom van het arm-zijn. Hij stond stil bij drie

gedachten: 1. Dit is Schriftuurlijk. 2. Het is wonderlijk. 3. Het is zalig. Vervolgens werd gezongen Psalm 73:13 en 14.

Na een zegen gevraagd te hebben voor de maaltijd werd nog gezongen Psalm 145:2 en 3.

De pauze brak aan, waarin vele bekenden elkaar weer mochten zien en spreken. Er mocht nog gewaagd worden van de genade Gods aan zondaren bewezen. Ook is gesproken over de nood die er in sommige gemeenten is. Wat is het gebed noodzakelijk om het onderwijs door de Heilige Geest, Die in al de waarheid leidt.

In de pauze was er ook gelegenheid boeken of andere zaken te kopen. De verkoop van diverse artikelen ten bate van de nieuwbouw in Alphen a/d Rijn heeft ruim f 1.600,- opgebracht.

Na de pauze sprak Ds. R. Kok van Sliedrecht (Eben Haëzer). Hij liet zingen Psalm 106:4 en 3 en ging voor in gebed. Gelezen werd Hand. 11:19-26. Gesproken werd over Hand. 11:23 "Dewelke daar gekozen zijnde, en de genade Gods ziende, werd verblijd, en vermaande hen allen, dat zij met een voornemen des harten bij den Heere zouden blijven." Na de toespraak werd gezongen Psalm 73:1 en 12.

Hierna sprak Ds. D. Slagboom over "Profetie ook in de eindtijd". Hij las Openb. 10:8-11. Na de toespraak

werd gezongen Psalm 119:52, 53 en 54.

Het slotwoord werd gesproken door Ds. A. v.d. Weerd uit Dordrecht-C. Hij nam zijn uitgangspunt in Exodus 3:4b en 5. Hij sprak over het onderwerp "Waar staan wij?" Na dankgebed werd nog gezongen Psalm 77:8 en werd de zegenbede uitgesproken.

We mogen terugzien op een goede dag.

Van de administratie

Na de ontmoetingsdag te Kampen, waarop we met genoegen mogen terugzien, is er veel te vermelden. De opbrengst van de kollekten en van het koffiegeld bedroeg f 7.543,20.

Hierbij was inbegrepen een girobetaalkaart van iemand, die voor het eerst, sinds de ontmoetingsdagen worden gehouden, niet aanwezig kon zijn wegens ziekte. Via de giro werd voor deze dag een gift van f 30,- ontvangen, voor de school in Dundas f 70,- en aan overige giften f 237,-, inclusief één gift van f 200,-.

Ook konden weer 10 nieuwe abonnees worden ingeboekt.

Voor dit alles heel hartelijk dank.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

zins een vanzelfsprekende zaak is te geloven in deze onovertreffbare Hogepriester. Het is een machtig wonder wanneer de Heere die genade des geloofs schenkt. Het gaat niet vanzelf van het ene geslacht op het andere geslacht over. Onderstreept werd ook de noodzakelijke doorleving van zondag 5. Waar de Heere werkt gaat de vraag leven: "Aangezien wij dan naar het rechtvaardig oordeel Gods tijdelijke en eeuwige straf verdiend hebben, is er enig middel, waardoor wij deze straf zouden kunnen ontgaan en wederom tot genade komen?"

Christus is gezien tijdens Zijn omwandeling op aarde. Hij is door velen gezien na Zijn opstanding. Dat maakt het leven bij die Hogepriester mogelijk.

Het privilege door die Hogepriester houdt in dat Christus in een diepe weg van lijden en sterven verworven heeft dat Zijn Kerk met vrijmoedigheid mag toegaan tot de Troon der genade. Op die Troon is een luisterende God gezeten. Dit heeft ook grote en rijke betekenis voor de te houden Generale Synode.

Het is een rijke wetenschap dat de Heere in de hemel Zijn werk voortzet. Christus is de Voorbidder en de hemelse Advocaat. Op Hem mag een beroep gedaan worden, juist ook wat de arbeid van de Generale Synode betreft.

Generale Synode 1992

1. Bidstond voor de Generale Synode

In de bidstond voor de Generale Synode van de Christelijke Gereformeerde Kerken ging voor Ds. M.C. Tanis, de praeses van de vorige Synode, die in Groningen werd gehouden. Deze bidstond werd gehouden donderdagavond 10 september 1992 in de Chr. Geref. Barnabas Kerk te Apeldoorn. De Schriftlezing voor deze bidstond was Hebreeën 2:14-18 en Hebreeën 3:1-6. Uit de belijdenisgeschriften der Kerk werd gelezen art. 26 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis. Dit artikel handelt over de enige voorbidding van Christus.

Het Woord werd bediend uit Hebreeën 4:14-16. Ds. Tanis sprak over "De onovertreffbare Hogepriester". Hij stond stil bij een viertal zaken: Ten eerste: Het bezit van die Hogepriester. Ten tweede: Het leven

bij die Hogepriester. Ten derde: Het privilege door die Hogepriester. Ten vierde: De wetenschap van die Hogepriester.

Lijnen werden getrokken vanuit het Oude Testament. Benadrukt werd dat we als nieuwtestamentische gemeente niet voorbij mogen zien aan datgene wat de Heere aangaande het hogepriesterschap heeft laten optekenen in het Oude Testament. De offerdienst had een centrale plaats in het Oude Testament. De hogepriester van het Oude Testament moest elk jaar opnieuw ingaan in het heilige der heiligen met bloed. De onovertreffbare Hogepriester Jezus Christus blinkt in alles uit. De schrijver van de Hebreeënbrieff wijst hierop in de volgende woorden: "Dewijl wij dan een groten Hogepriester hebben". Christus is gisteren en heden. Dezelfde en tot in eeuwigheid.

Ds. Tanis benadrukte dat het geens-

2. Moderamen Generale Synode 1992

Tot praeses van de Generale Synode van de Christelijke Gereformeerde Kerken is gekozen Ds. J. Westerink uit Bunschoten-Spakenburg. Ds. M.C. Tanis van Sliedrecht-Centrum werd verkozen tot assessor. Tot scriba werd verkozen Ds. P. den Butter van Driebergen. Tot tweede scriba werd gekozen drs. J.C.L. Starreveld uit Kampen.

Er zullen heel wat zaken aan de orde komen. Rapporten van deputaatschappen zullen besproken worden. De leden van de synode zijn daartoe ingedeeld in commissies die zich over bepaalde rapporten te buigen hebben alvorens tot behandeling in de zittingen van de synode wordt overgegaan. We wensen het moderamen en al de leden van de synode alsook allen die op welke wijze van ook betrokken zullen zijn bij de arbeid van de synode Gods onmisbare zegen toe in de vaak moeilijke en veelomvattende arbeid. Dat mede door het werk van deze synode de erfenis van onze vaders

bewaard zou mogen worden. Dat de besluiten die genomen moeten worden dienstbaar zouden mogen zijn aan het nut en welzijn van de kerken, maar bovenal dat al wat gedaan mag

worden door de Heere mag worden aangewend tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk. Dan zal al die arbeid niet tevergeefs zijn geweest.

AvH.

Ontmoetingsdag te Kampen

Geliefde vrienden en vriendinnen,

Het doet ons goed u uit alle oorden van het land hier op deze dag weer te mogen ontmoeten. Verschillende commissieleden kunnen, vanwege synodale werkzaamheden, vandaag hier niet aanwezig zijn. Wij wensen hen veel sterkte toe, daar de werkzaamheden, die een synodale vergadering met zich meebrengt, zeer omvangrijk zijn.

Het past ons ook nu weer de gereformeerde gemeente te danken, dat wij gebruik mogen maken van hun kerkgebouw. Dat is al jaren achtereenvolgende gebeurd. Daarom ook nu: Hartelijk dank!

Een woord van dank komt ook toe aan degenen die altijd weer hun hulp verlenen, om een dag als deze tot een welgeslaagde te maken. Want er zijn altijd heel wat voorbereidende werkzaamheden aan verbonden. En men wordt niet moede om steeds weer paraat te zijn. Daarom past ook een woord van dank aan hun adres, terwijl wij hen veel sterkte toewensen, ook voor deze dag.

Verder is er van alles en nog wat te koop. Nuttige dingen voor de uitwendige en ook de inwendige mens. Het een en ander zal zijn weg wel vinden. Hoezeer we alle zakenmensen een goede dag toewensen, hopen we toch dat de kollekten er geen schade bij zullen lijden. Want ons blad "Bewaar het Pand" wordt altijd nog 25 keer per jaar gratis verstrekt. Want de tien gulden die gevraagd worden, zijn nodig om de porto te betalen. Gelukkig dat er veel lezers zijn, die daar begrip voor hebben en daarom veel meer dan tien gulden geven. De penningmeester houdt, wat de inkomsten betreft, u voortdurend op de hoogte. We mogen nog steeds een sluitende begroting hebben, en hopen dat dit, dankzij uw medewerking ook op deze dag, zo zal blijven.

Het zou van grote ondankbaarheid getuigen als we in een ure als deze, ook niet gewag zouden maken van het overleden van onze vriend en broeder Ds. G. Blom. Hij heeft vanaf de oprichting leiding mogen geven aan

het blad dat bezig is zijn 27e jaargang vol te maken. Hij heeft dit gedaan op een manier die niet zo gauw voor verbetering vatbaar is. Hij is onder grote belangstelling naar zijn laatste rustplaats op aarde heen gedragen. Het leven is daarna weer doorgegaan, en wij volgen hem allemaal. Want, het moet gezegd worden: Niemand leeft er die de slaap des doods niet eens zal slapen, en niemand redt zijn ziel van het graf. Gelukkig als men in de Heere ontslapen mag. Dan is voor de zodanigen een beter lot bereid, daar God hen opneemt in Zijn heerlijkheid. De Heere gedenke degenen die hem lief waren, in het bijzonder zijn dochter Corrie, die met haar vader is opgetrokken tot aan zijn dood toe. God vergezelle haar op haar verdere levensweg.

Na deze inleidende woorden, willen we met elkaar zingen Ps. 89:1 en 7, waarna we u voorgaan in gebed.

Gelezen werd Hand. 17:15-34. Het 23e vers werd centraal gesteld: "Want de stad doorgaande, en aanschouwend de uwe heiligdommen, heb ik ook een altaar gevonden op hetwelk een opschrift stond: DEN ONBEKENDEN GOD. Dezen dan, Dien gij niet kennende dient, verkondig ik ulieden."

Het is in de ons toegemeten tijd niet mogelijk om het geheel te behandelen. Een enkele gedachte slechts kunnen wij er uit voor uw aandacht stellen.

Paulus is te Athene aangekomen. Dat was in die tijd een vermaarde stad, een wereldstad. Allerhande mensen woonden daarin. Joden en heidenen. Paulus begon, zoals hij gewoon was, zijn arbeid in de synagoge. Doch hij zette die voort op de markt. Daar kwamen allerhande mensen op hem af. Velen die geheel vervreemd waren van de kennis van de enige ware God, Die hemel en aarde geschapen heeft. Er waren Epicureïsche en Stoïsche mannen bij. Dat waren in die tijd de filosofen, waarvan de een het geluk zocht in de wellust en de ander in de hardheid. Kortom, mensen die zich weinig bekommerden over dood en eeuwigheid.

Paulus had medelijden met die mensen. Want het waren ook mensen met een ziel. Daarom verkondigde hij hen het Woord van God. Hij sprak over Jezus en over de opstanding uit de doden, vers 18. Het wordt met slechts enkele woorden meegedeeld. Doch een ieder kan weten dat hij de ernst van het leven zijn hoorders op het hart heeft zoeken te binden. Dat zij sterven moesten als een gevolg van de zonde, en dat men komen moest tot het geloof in de Heere Jezus Christus, Die te Zijner tijd voor de zondaren gestorven is, wil men het eeuwige leven deelachtig worden.

Dat klonk die mensen vreemd in de oren. Paulus was in hun ogen een praatjesmaker, een "klapper". Men wilde daar meer van horen. Hij moest zich omtrent deze "vreemde dingen" nader verantwoorden. Men bracht hem daarom naar de Areopagus, dat is een heuvel in Athene, waar toen ter tijd het paleis van justitie zich bevond. Vanwege de verhevenheid van die plaats zou je het wel een "preekstoel" kunnen noemen. Hij heeft zich daarom vanaf die plaats zoeken te verantwoorden. Hij begon niet met die mensen tegen de schenen te schoppen, doch hij probeerde hen te winnen en vertelde dat hij, terwijl hij door de stad ging, bemerkt had dat de lieden van Athene zeer godsdienstig waren. Zelfs meer dan anderen. Want in Athene stonden heel veel heiligdommen: Tempels, altaren, beelden en dergelijke. Men diende vele goden, zoals heidenen gewoon zijn dat te doen. En om niemand te vergeten had men ook een altaar gebouwd ter ere van DEN ONBEKENDEN GOD. En die onbekende God, die men niet kennende, diende, daar wilde Paulus wel iets meer van zeggen.

Wat we tot nu toe in Athene hebben waargenomen, in vogelvlucht, dat is het beeld van de wereld waarin wij leven. Ja, dat is het beeld van elk mensenhart, wat een wereldje in het klein is. Want hoeveel goden worden er ook nu niet gediend? De god van de wellust, de god van de sport, de god van eten en drinken, feestvieren en pretmaken, het wordt ons allemaal in "beelden" voor de aandacht gebracht. Via boeken en bladen, via T.V. met allerhande obscure vertoningen, tot zelfs openbare naaktloperij toe. Duizenden brengen aan de goden van deze tijd hun offers. En als men nog spreekt over God, dan is Hij toch voor elk mens van nature, een onbekende God. Als er één geweest is, die dat

wist, dan is het Paulus zelf geweest. Hij was zeer godsdienstig. Een farizeër uit de farizeeën. Een kenner van de letter der wet, als geen ander, terwijl hij toch God niet kende en ook Jezus Christus niet. Terwijl toch dit het eeuwige leven is, dat men God kent en Jezus Christus, Dien Hij gezonden heeft. Joh. 17:3.

Het is en blijft daarom een zeer belangrijke vraag, of ook wij, ondanks al onze godsdienstigheid, God en Zijn Zoon Jezus Christus kennen? Want daar is het eeuwige leven mee gemoeid.

Dat er verschil is tussen kennen en kennen, zal een ieder duidelijk zijn. We kunnen God kennen van horen zeggen. Zo zijn er heel veel. Doch de praktijk van het leven laat het zien, dat al zou men professor in de godgeleerdheid zijn, dit nog geen garantie geeft, dat men God in der waarheid kent. Dat is bevindelijk kent. Dat is alleen vrucht van de werking van de Heilige Geest. Die wederbaart de mens. Die verlicht het verstand. Die werkt in het hart ware Godskennis, zelfkennis en Christuskennis. In dat voorrecht had Paulus mogen delen, niet als vrucht van zijn prestaties, doch als vrucht van Gods vrije genade. Want als God hem niet staande gehouden had, was hij met al zijn godsdienst in de hel terecht gekomen. Een ieder die in der waarheid God heeft mogen leren kennen, zal dit onderschrijven. Hij kan zich alleen er maar over verwonderen dat God Zich over hem heeft willen ontfemen. En als dat beleving mag zijn, dan gunt men er de duivel niet een. Want afgodendienst is duivelendienst. Daar wil men dan via het "van God getuigen" medemensen van verlossen. Hen tot het ware geloof brengen, dat altijd nog is uit het gehoor. En het gehoor is door het Woord Gods. Zie Rom. 10:17.

Als Paulus over de ONBEKENDE GOD gaat spreken, dan doet hij dat heel eenvoudig. Hij tekent Hem als die God, Die de hemel en de aarde geschapen heeft, en door Zijn voorzienigheid nog onderhoudt. Lees het maar na in de verzen 19-31. Door Hem leven wij, bewegen wij ons en zijn wij. Niemand denke dat God iemand van ons nodig heeft. Want Hij heeft niet van node van mensenhanden gediend te worden, daar Hij de volzalige in Zichzelf is. Als we de toespitsing van zijn betoog lezen, dan zal het een ieder duidelijk zijn, dat hij

met veel meer woorden heeft verkon- digd, wie en wat de mens, die goed door God geschapen is, door de val geworden is. Want God heeft de mens naar Zijn beeld gemaakt. En nu schept de gevallen mens zich een god naar zijn beeld. Dat is al een heel oude "dodelijke kwaal", waarom de profeet getuigt namens God, Ps. 50:21b: "Gij meent, dat Ik ten enenmale ben gelijk gij". Ontzaggelijke gedachte, te denken dat God gelijk een mens is. Wie gaat hier vrij uit? Want deze "dodelijke kwaal" was niet alleen eigen aan die mensen te Athene, die nog nooit van God hadden gehoord. Hij is zelfs ook eigen aan die mensen die er van kindsaf bij opgevoed zijn. Menselijke gedachten van God. Wie heeft ze niet? Wij "verbeelden" ons een God zonder oren: De Heere hoort het niet. Een God zonder ogen: De Heere ziet het niet. Een God zonder handen: De Heere doet het niet. Een God zonder voeten: De Heere komt niet. En ga zo maar door.

Door al deze Godonterende gedachten maakt een mens zich des doods schuldig. Want God laat niet met Zich spotten.

Doch daar God zondaren liefheeft, heeft Hij zijn Eniggeboren Zoon niet gespaard maar heeft Hem plaatsbekledend overgegeven tot in de dood. Hij heeft met ene offerande een volkomen genoegdoening teweeggebracht. Zó volkomen dat God volkomen voldaan is over het werk van Zijn Zoon, waarom Hij Hem ook uit de doden heeft doen opstaan.

Dat wij om der zonden wil allemaal sterven moeten, en voor God moeten verschijnen, om rekenschap af te leggen van hetgeen in dit leven geschied is, hetzij goed of hetzij kwaad, en dat er een opstanding ten eeuwigen leven is, en ook een opstanding tot verdoemenis, dat heeft hij zijn hoorders zeker niet onthouden. Dat blijkt uit de vrucht.

Want "Als zij nu van de opstanding der doden hoorden spotten sommigen daarmede; en sommigen zeiden: Wij zullen u wederom hiervan horen". vs. 32.

Zij hadden er nu genoeg van. Paulus kon zijn preek niet eens afmaken. De dienst werd verstoord. Een trieste zaak. Paulus begreep dat. Wat moest hij doen? "En alzo is Paulus uit het midden van hen weggegaan". vs. 33.

De meesten stopten hun oren toe, toen de toepassing gemaakt moest worden. Zij geloofden het niet, wat hij allemaal zei.

Te Athene leek het wel ploegen op rotsen voor Paulus.

Daar is nog niet zoveel veranderd. Wie wil het vandaag nog horen, dat er drie stukken zijn, die gekend moeten worden, om welgetroost te kunnen leven en zalig te sterven? En al zegt men het zelfs graag te horen, wie neemt het dan nog ter harte? Want het zijn geen leerstellige zaken zonder meer. Het komt op de beleving aan. En als het alleen op het vlak van de verstandelijke kennis blijft liggen, dan is het niets anders dan een dode orthodoxie. Men moet dan gerekend worden tot degenen die de weg hebben geweten en toch niet hebben bewandeld. God beware daar ons allen voor, opdat niet eens zal blijken, dat het Tyrus en Sidon verdragelijker zal zijn in de dag des oordeels dan ulieden. Dode rechtzinnigheid is een gruwelijke ongerechtigheid. Het is ten diepste een gevolg van ongelooft. En dat is de grootste zonde. Bedenk dat wel!

Was de arbeid van Paulus te Athene dan helemaal zonder vrucht?

Gelukkig niet, want: "doch sommige mannen hingen hem aan en geloofden, onder welke ook was Dionysius, de Areopagiet, en een vrouw met name Damaris, en anderen met hen". vs. 34.

Dionysius de Areopagiet, wil zeggen dat hij op de Areopagus een voornaam plaats heeft ingenomen. Hij is waarschijnlijk een van de raadsheren van Athene geweest. Damaris is blijkbaar ook een bekende vrouw geweest. De anderen die niet met name zijn genoemd, waren toch met name bij God bekend. Daar gaat het uiteindelijk over, ook wat ons betreft.

Want het Evangelie is ook ons verkondigd. Op zo velerlei wijze en zo menigmaal. Wat doet het in ons leven? Ook vandaag! Dat is een grote vraag, die een ieder zich in ernst wel stellen mag.

Want ook wij moeten allen eenmaal sterven. Ook wij zullen allen eenmaal opstaan. Velen geloven dat gewoon niet. Men wil met de ware ernst van het leven niet geconfronteerd worden. Kerkverlating is het gevolg. Doch al geloven wij dit dan nog wel, hoe diep zit dat dan? Want eenmaal zullen de graven geopend worden, en waar zal dan onze eeuwige bestemming wezen?

Daarover wordt onzerzijds, aan deze zijde van het graf, over beslist. Daarom: Zo gij Zijn stem dan heden hoort, gelooft Zijn heil- en troostrijk

Woord; Verhardt u niet, maar laat u leiden!

Wie in de Zoon gelooft, heeft het eeuwige leven.

Wie de Zoon ongehoorzaam is, zal het leven niet zien.

De toorn Gods blijft op hem.

Dat is Gods getuigenis, dat eeuwig zeker is, en slechten wijsheid leert. Ps. 27:5 en 7.

Ds. H.C. v.d. Ent.

Profetie ook in de eindtijd

(Toespraak Bewaar het Panddag 1992, Kampen)

“Geeft ons profeten”. Het was de titel van een schooldagrede in 1947. Die het zich herinnert, kan er van weten. Indringend werd de noodzaak van de profetische verkondiging voorgesteld. De levende bediening van Gods Woord is profetisch. Tegen de zonde wordt getuigd. Geroepen tot bekering. We zijn ruim 45 jaar later. Moet de noodzaak van de profetie voor de Kerk niet des te meer klemmen? We houden onze ontmoetingsdag temidden van de omstandigheden van vandaag. Ze mogen ons niet beheersen, maar we hebben er mee te maken. Laat niemand denken dat we op een eiland leven, waar we rustig kunnen zijn temidden van onze eigen omgeving. Wat er gebeurt ráákt ons. We leven in een samenleving, waarin steeds meer geldt: geen plaats voor God. Brute zonden worden ook steeds meer getolereerd en gesanctioneerd. De vijandschap tegen het Evangelie van vrije genade komt steeds meer uit. We zien hoe de laatste tijd openbaar komt, waarin de mens der zonde zich verheft. Hoe is het dan juist vandaag nodig dat er profeten zijn, die de boodschap brengen tegen de zonden! Wat moet het leven voor de Kerk des Heeren, dat de Naam des Heeren verkondigd wordt op eigen erf en naar buiten.

We gaan naar het laatste Bijbelboek: Openbaring 10. Daar lezen we van de roeping tot de profetie met het oog op de laatste tijd. Het klinkt er allebei in door: de laatste tijd én de profetie.

De apostel Johannes ontvangt op het strand van Patmos een apart gezicht. Hij, die zo vaak op de zee staart, ziet een sterke engel neerdalen uit de hemel, die zijn rechtervoet op de zee zet en zijn linker op de aarde. Hij draagt de tekenen van de heerlijkheid van de hemel. Boven zijn hoofd is de regenboog, als teken van Gods trouw. Hij zal doen, waartoe Hij deze engel gezonden heeft!

Die engel houden sommigen voor Christus Zelf. Er zijn bezwaren tegen

die opvatting. Het gaat hier in ieder geval om een bijzondere bode van Hem. Hij is gezonden om bekend te maken, dat de laatste tijd is aangebroken. Er zal geen tijd meer zijn. Het is te zien in het boekje dat deze engel in zijn hand heeft. Dat boekje bevat de zeven donderslagen, die in de eerste tijd werkelijkheid zullen worden. Tegelijk spreekt dat boekje van het Evangelie. Het predikt dat de verborgenheid volbracht zal worden. De engel zegt, dat bij de laatste bazuinen de verborgenheid Gods vervuld zal worden. Het betekent het einde van alle goddelozen, de volle toekomst van de Kerk des Heeren. God voleindigt Zijn verlossingswerk in de volle zaligheid van Zijn volk. Het gaat echter niet anders dan door de oordelen Gods heen. Johannes mag het niet bekendmaken, hoe dat alles precies gebeuren zal. “Gods verborgenheid blijft Gods verborgenheid”. God laat Zich niet precies narekenen. Maar Hij boodschapt wel dat Hij Zijn heilsraad vervult in de wederkomst van Christus, in de volle zaligheid van de Zijnen in de weg van de laatste oordelen. Openbaring 10 spreekt ook van de roeping om te profeteren.

De laatste tijd komt, blijft niet uit, en dat moet geprofeteerd worden. De roepstem moet uitgaan, dat de verborgenheid vervuld wordt in de weg van Gods gerichten. Het is tot waarschuwing en nodiging om de Heere te erkennen, terwijl het nog kan. Het is tot troost van Gods gunstgenoten. Johannes wordt er toe geroepen, de Kerk des Heeren wordt er toe geroepen om dit te verkondigen.

Nemen en eten!

Sprekend en onderwijzend is het hoe of de apostel Johannes tot profeet gemaakt wordt. Als de engel ten aanzien van wat er nog komt is uitgesproken, is hij toch niet klaar. De stem, die Johannes gehoord heeft uit de hemel, spreekt weer tot hem in dit gezicht. Hij krijgt het bevel om het boekje te nemen en als hij het boekje ontvangen heeft dan wordt dat bevel uitgebreid: neem dat en eet het op..

Eén wonderlijke zaak. Het kan ons haast wat vreemd aandoen. We moeten hier denken niet aan een boekje, zoals we gewoon zijn dat te bezitten. Het is een rol, die geopend in de hand van de engel was en die hij zó krijgt. Die rol moet hij eten.

‘t Gaat hier om een gezicht. Hier is overeenkomst met de roeping van Ezechiël. Tot hem sprak de Heere ook, dat hij de rol, waarop de oordeelsboodschap geschreven stond, moest eten. Gods Woord moest niet alleen gelezen worden door de profeet. Hij moest ze ook eten. Het wijst op het tot zich nemen van de inhoud van die rol, de inhoud van die boodschap.

Als wij eten, dan wordt het voedsel één met ons lichaam. Het komt in onze maag en via ons bloed in ons lichaam. Zo moest Johannes dat boekje verslinden. Wij spreken zo wel eens over een boek, dat met graagte en belangstelling gelezen wordt. Hier gaat het over de boodschap Gods. Het is niet genoeg dat Johannes die boodschap doorgeeft als een prediker, die het formeel doet zonder bewogenheid en zonder zelf die boodschap in zijn diepste betekenis te verstaan. De inhoud van het boekje mag niet buiten hem staan, maar moet vlees en bloed voor hem worden.

Moeten we het niet bedenken? Wat zijn er een “zelf gemaakte” profeten. Zij kunnen soms geweldig spreken met veel vuurwerk. Maar hun prediking mist de kracht, de glans, de overtuiging.

Calvijn schrijft ergens “..de knechten des Heeren moeten spreken uit de diepte van het hart. Velen hebben wel een bewegelijke taal, maar zij willen slechts zichzelf vertonen. Maar God spot met hun ijdelheid, hun arbeid is krachteloos. Het koninkrijk Gods bestaat in kracht...”

Wat is het erg alleen een dode wegwijzer te zijn. Wat moeten we vandaag het gebed kennen om levende, door de Heilige Geest bezielde dominees! Die ook in hun ambtelijke praktijk niet alleen telkens het Woord Gods lezen maar het geestelijk ook eten. Zelf bevinden, wat God in Zijn Woord spreekt, in ware Godskennis, zelfkennis en Christus kennis. Zou er niet meer kracht van uitgaan?

Het geldt ook ieder die op het erf van de Kerk leeft. ‘t Gaat om de profetie van de Kerk: de boodschap uit te dragen in de wereld van vandaag, in deze tijd, waarin er nauwelijks enige plaats voor is. Het kan alleen recht als het

Woord Gods een kracht Gods tot zaligheid geworden is door bekerende genade. Spreken wij er alleen over? Blijft het met heel veel godsdienst alleen aan de buitenkant? Profeten worden niet gemaakt, maar geboren in de ontmoeting met God door Woord en Geest.

Zoet en bitter

Bij het eten van het boekje doet zich iets aparts voor. Het boekje is zoet in zijn mond, zo zoet als honing. Als hij echter gegeten heeft, wordt het bitter in zijn buik. Net zoals de engel het gezegd had. De eerste kennismaking streelt het gehemelte, maar de doorwerking brengt pijn en verdriet.

Dat boekje bevat de vervulling van de verborgenheid Gods "gelijk Hij Zijn dienstknechten, de profeten, verkondigd heeft". Dat is het eigenlijke, het wezenlijke, waarom het God begonnen is. Daarin zal Hij Zijn eer krijgen, in de volkomenheid van Zijn Koninkrijk, in de volle zaligheid van de Zijnen. Het is heel opmerkelijk dat er voor "verkondigd" een woord staat dat we kunnen weergeven met "geëvangeliiseerd"! Het is het evangelie, dat God de verborgenheid vervult. Uit vrije gunst doet God dat om Christus' wil. Dat geeft de smaak in zijn mond, zo zoet als honing. Wat is zoeter dan dat God de volle zaligheid geeft. Johannes ziet er naar uit. Mag het verwachten. Hij kent de Christus in Zijn Borgtocht, in Zijn leven. Voor Hem is het zoet, Christus straks in volle heerlijkheid te zien. Maar het gaat langs de weg van de oordelen, van de strijd. De smaak is zoet, maar de uitwerking bitter.

Daar spreekt dat boekje van, van de oordelen die komen. De toekomst wordt alleen geboren door barensweën van de moeite en strijd heen. Wat een pijn: door de strijd heen te moeten gaan. O, het profeteren zelf is ook strijden, worstelen. Dienstknecht zijn betekent ook door de golven heengaan. Daar is ook de tegenstand van hen, die zich stoten aan de boodschap van Gods Woord. Tranen worden geweend over de onbekeerlijkheid. De vijandschap wordt ervaren tegen de profeten. Tegen God en Zijn volk.

Ga het niet voorbij: zoet én bitter. Is het Woord Gods voor ons, voor u en mij, al zoet geworden? Van nature hebben we er geen smaak in. Dan beantwoorden we het met vijandschap. Het evangelie van vrije genade is niet naar de mens. We moeten er in

onszelf niets van hebben. Het is zelfs een ergernis. We hebben gekozen tegen God! Maar nu zo'n wonder dat, wat voor onze natuur bitter is, dat zoet wordt door Gods genade. De profetische boodschap is een tweesnijdend scherp zwaard. Het laat van de mens niets over. Het ontdekt door Gods Geest het diepst van ons bestaan. Het stelt hem in armoede voor God. Daar wordt het Woord Gods nochtans zoet in het buigen onder God, in het roepen om ontkoming. Daar wordt het wonder van de verborgenheid van het Evangelie in Christus zo nameloos groot. Daar worden ook profeten geboren, die daarvan begeren te spreken!

Voor vele volken...

Johannes krijgt de opdracht om daarvan te spreken. Profeteren met het oog op de laatste tijd. "Gij moet wederom profeteren voor vele volken en naties en talen en koningen". Hoe dit te verstaan? Johannes weer uit de ballingschap terug.. Ik denk dat het verder doorgetrokken moet worden. De profetie gaat door tot in de laatste tijd. De kanttekenaren denken daarbij aan de dienstknechten van de eindtijd.

We kunnen aan Psalm 2 denken. De heidenen woeden, de volken bedenken ijdelheid, de koningen stellen zich op. Het gaat alles tegen de Gezalfde. Het zal in de eindtijd het ergst openbaar komen. We vinden het in dit Bijbelboek. Allen verenigd tegen God. Zien we het vandaag niet meer en meer waar worden? Men denkt steeds meer mondiaal. Maar Psalm 2 richt het oog op de grote Koning, op de troon in de hemel. Hij stuwt alles heen naar de overwinning over Zijn vijanden. De boodschap gaat uit om Hem te erkennen in de tijd der bekring: Dient de Heere met vreze en ver-

heugt u met beving. Kus de zoon opdat Hij niet toorne en gij op de weg vergaat.."

Die boodschap moet én zal overal verkondigd worden. Het is de profetische opdracht voor Zijn dienstknechten, voor heel de Kerk des Heeren. Wij gaan naar het laatste. We weten niet hoe lang het zal duren. Het is ook Gods "verborgenheid". Maar we zien het dat het nabij komt, voor de deur. 't Gaat om uw en mijn persoonlijk leven. Aan welke zijde zullen wij staan? Het beslissende is: wat betekent het Woord van vrije genade voor u? De prediking van zonde en genade? Van de enige Koning? Erg als het "boekje" niet verder komt dan uw mond. Als we het aangenaam en goed vinden en nooit onszelf thuis kregen, onder God leerden buigen. Hoe welmenend nodigt Hij u. Zoek dan de Heere en leef...

Wat een troost voor de Zijnen, bijzonder voor al Zijn dienstknechten. 't Wordt er niet gemakkelijker op. Het bittere van de moeite en de strijd wordt steeds meer werkelijkheid. Maar het Woord blijft. En in de strijd wordt het waar: "Uw Woord kan mij ofschoon ik alles mis, door Zijne smaak én hart én zinnen strelen". Het boekje is in de handen van de Leeuw uit Juda's stam. Gods verborgenheid wordt vervuld.

Ik denk aan een eenvoudige dienstknecht uit het verleden. Ergens sprak ik voor de jeugd over de laatste dingen. Onze broeder was aanwezig. Hij sprak aan het eind een persoonlijk woord: "De laatste tijd zal een benauwde tijd zijn. 't Gaat door de verdrukking heen. Maar ik ben er ook blij mee, want zo kom ik thuis". Gelukkig wie die thuiskomst verwachten!

D. Slagboom.

"Waar staan wij?"

*Samenvatting van het slotwoord
gesproken op de ontmoetingsdag van
19 september 1992 te Kampen*

Ter gelegenheid van het 100-jarig voortbestaan van onze kerken verscheen een boek met de titel: "Wie zijn wij?". Het is goed om ons te bezinnen op onze kerkelijke afkomst en beginselen. Maar daarnaast mag de vraag wel op ons afkomen: "Waar staan wij?". Wat is onze positie? Staan wij ook voor onze beginselen? Zijn er herkenbaar in onze kerkelijke

opstelling? Kan het van buitenaf opgemerkt worden dat dezelfde beginselen van 1892 nog bij ons leven? Waar staan wij eigenlijk?

De vraag: "Waar staan wij?", moet echter vooral in persoonlijke, geestelijke zin op ons hart gebonden zijn. Mozes krijgt van God te horen: "de plaats, waarop gij staat is heilig land". Mozes was als schaapherder in de woestijn. Hij ziet een braambos dat brandt en niet verteerd wordt. Hoe menigmaal zal hij zo'n vuur, aangestoken door Bedoeïenen gezien heb-

ben? Maar... het wonderlijke van deze brand is, dat het braambos niet door de vlammen verteerd wordt. De Engel des Heeren, in het Oude Testament de openbaring van de Tweede Persoon van het Goddelijke Wezen, verschijnt hem in een vuurviam. De Zoon van God, de Heere, spreekt tot hem. En als Mozes merkt dat het braambos niet verbrandt, gaat hij zelf op onderzoek uit.

NEC TAMEN CONSUMEBATUR, staat te lezen in ons kerkelijk zegel, dat aan deze geschiedenis ten grondslag ligt. "En het braambos werd niet verteerd". Zo mag daarin het wonder en het geheim van de Kerk verwoord worden. Dwars door menselijke en ambtelijke zonden heen, heeft de Heere dit woord willen waarmaken en Hij zal het ook waarmaken.

Toen Mozes dat onbegrijpelijke en onverklaarbare wilde gaan ontsluiten, werd hem door de Heere een halt toegeroepen. "Mozes, Mozes, nader hier niet toe".

In het tot tweemaal noemen van zijn naam, blijkt hoe ernstig het is. Met alle klem wil de Heere hem op het hart binden dat Hij een heilig God is. Hij is een verterend vuur, een eeuwige gloed, bij wie niemand wonen kan. Hij is de Heilige, de Hoge en Verhevene. Vondel dichtte: "Heilig, heilig, heilig, driemaal heilig, eer zij God; Buiten Hem is 't nergens veilig, heilig is het hoogst gebod".

De mens, geschapen naar Zijn beeld in kennis, gerechtigheid en heiligheid, is dan ook geroepen Hem te heiligen. "Weest heilig, want Ik ben heilig", zegt de Heere. Dat betekent dat de mens zich moet afzonderen van het aardse en zich moet wijden aan de Heere. Daarom moet Mozes hier leren dat hij niet zò maar naderen kan. Hij moet goed beseffen dat God de Heilige is en niet op één lijn gesteld kan worden met het aardse. Wie in z'n leven te maken krijgt met een heilig God, leert zichzelf daartegenover kennen als een grote zondaar. Bij het licht van Gods Woord, waarin we Zijn heiligheid en majesteit horen, moeten we onszelf gaan afkeuren. Ons denken en doen was niet gericht op de eer van die heilige God. O, wat hebben we Hem, de Heilige toch onteerd! "Mozes, Mozes, ..." vul dan ook uw naam eens in. Zo moet de Heere ons tot de orde roepen. Zo worden we gewaarschuwd. Zo moet Hij ons steeds weer waarschuwen. Eén van de grote gevaren, die ons kerkelijk, gemeentelijk en persoonlijk leven

bedreigen, is het gevaar van de vanzelfsprekendheid. We leven op het erf van het Verbond. We horen Zijn Woord. Wet en Evangelie. En we knikken instemmend, wanneer gezegd wordt dat dat toch grote voorrechten zijn. Maar zijn onze ogen er, door Gods Geest, werkelijk voor opengegaan? Als dat zo is, praten we er niet zo vlotjes meer over. Dan is het niet langer meer een vanzelfsprekende zaak. Dan is het vanzelfsprekend, wanneer de Heere mij van voor Zijn heilig aangezicht zou wegdoen.

Van misdadigers, die voelen dat ze onmaskerd zullen worden, wordt gezegd wanneer ze vluchten: "de grond werd hen zeker te heet onder de voeten". Is de grond u zo wel eens te heet onder de voeten geworden, toen vanuit Gods Woord uw zonde en schuld tegenover een heilig God, werd geopenbaard? Eens was heel de aarde heilig land. Maar we zijn van God afgefallen. Wat moet ik zeggen, wanneer Hij Zijn beeld komt teruggeven van mij? Hoe spoedig reeds kan dat zijn! Wij mensen willen dat ontvluchten.

De psalmdichter geeft dat ook toe: "'k Wou vluchten...". Maar hij kon nergens heen. Heilzaam om zo vast te lopen.

De Heere zegt tegen Mozes: "Doe de schoenen van uw voeten...". Schoenen dienen om ons stevig te doen lopen. We struikelen, we wankelen zo gauw. We bezeren en verwonden onze voeten. Dan biedt een schoen steun en bescherming. Zo hebben we allerlei schoeisel tot onze beschikking. Zo willen we graag stevig in onze schoenen staan in dit leven.

Zo hebben we gemakschoenen, steunschoenen, werkschoenen, gym schoenen, modeschoenen en noemt u maar op. In overdrachtelijke zin zien we hetzelfde. Tegenover een heilig en rechtvaardig God meent de mens zich best op de been te kunnen houden. Hij neemt het wat makkelijk op. Hij voelt zich gesteund door anderen, die ook zondaren zijn en het er nog minder afbrengen.

Hoevelen leven niet in geestelijke zin met werkschoenen: "ik geef toch ieder het zijne, ik ga toch naar de kerk, ik bid toch en ik geef toch ook nog aardig".

Er zijn ook die geestelijk op gym schoenen gaan. Ellende en verlossing? Ze springen er zo overheen. Beker, geloven en vertrouwen? Ja hoor, dat kunnen ze allemaal met hun gym schoenen.

Voor mensen, die zich in hun zelfhandhaving tegenover de Heere willen sterk maken, zijn er ook schoenen. Schoenen, die hen flatteren. Schoenen, die hun kleinheid en nietigheid wegnemen. Schoenen met een verhoogde hak, waarmee je wat groter bent.

Welke schoenen uit dit assortiment draagt u? Ook Mozes, een kind van God, krijgt te horen: "doe uw schoenen uit van uw voeten". Ook Gods kinderen moeten dat leren.

Ongetwijfeld kent u wel de uitdrukking: "gist in de schoenen hebben". Wat kan een mens ook met z'n bekering en met ontvangen genade nog wat worden.

De Heere wil dat we als een arme, naakte zondaar voor Hem terecht zouden komen. Onze Kanttekenaren zeggen dat het uittrekken van de schoenen diende om Mozes tot een heilige deemoedigheid te wekken. Ook Jozua moest tegenover de Vorst van het heir des Heeren zijn schoenen van z'n voeten doen. Ja, de Heere wil ons in deemoedigheid zien, bukkend voor Zijn aangezicht. Dat is het wonder van genade. De Heere wil nederigen genade schenken. Zo staat een onheilige op heilig land en.... hij blijft toch bestaan. Opnieuw een wonder.

Hoe is dat mogelijk? Niet omdat Mozes deemoedig wordt, of omdat hij zijn schoenen van de voeten doet. Neen. Het is alleen omdat Christus, de Heilige wilde komen. Voor Hem was geen plaats. Weg met Hem, zo klonk het. Buiten Jeruzalem, de heilige stad. Hij, als Borg en Middelaar, moest hangen aan het vloekhout tussen hemel en aarde. De aarde kon Zijn voeten niet meer verdragen. De hemel hield haar stralen voor Hem in. Zo heeft Hij met Zijn doorboorde voeten en handen, ja, met Zijn dierbaar bloed betaald voor een schuldig volk. Hij liet Zich door het vuur van Gods toorn verteren, opdat mensen, die verteerd moesten worden, gered konden worden.

Welgelukzalig het volk, welks God de Heere is, die in Hem hun heil en hoogst geluk hebben. Buiten Jezus is geen leven, maar een eeuwig zielsverderf.

Waar zullen we dan moeten staan? Dan zal de Heilige zeggen: "Gaaf weg van Mij".

Daarom zegt de Heere nu: "doe uw schoenen uit van uw voeten, want de plaats, waarop gij staat, is heilig land". Waar staan wij?

Dordrecht, Ds. A. van de Weerd.

Ds. L.W. van der Meij (2)

Thema: Waarom we niet met de Vereniging meegingen. Een theologisch bezwaar, praktisch toegelicht

Lezing tijdens de klassicale herdenking van het 100-jarig voortbestaan van de Christelijke Gereformeerde Kerken d.d. 9 mei 1992.

Blijkbaar heeft Van Lingen die samen met Ds. C. Wisse (ooit predikant in de Christelijke Gereformeerde Kerk van Den Haag-centrum) leiding gaf aan de bezwaarden, al langer moeite met de ideeën van Kuiper. In zijn privé-kerkblad *Petahja* van mei 1889 gaat hij in op de vraag van "eene zuster" of het juist is wat er beweerd wordt dat de pasgeboren kinderen voor uitverkoren kinderen Gods gehouden moeten worden.

In zijn antwoord verwijst Van Lingen naar 1 Kor. 7:14 en benadrukt dat het woordje heilig niet anders mag worden opgevat dan als "afgezonderd".

Onze kinderen zijn van de kinderen der ongelovigen onderscheiden. "Wij allen worden in zonden ontvangen, maar krachtens het verbond worden de kinderen der gelovigen aan God gewijd".

Hij verwijst bovendien naar een uitlating van de apostel Paulus in de brief aan de Romeinen (9:6) omtrent de voorrechten en zegeningen van Israël. Hij zegt "Omdat zij die algemene zegeningen bezaten waren zij echter nog niet in het bezit van het eene nodige. Niet alles was Israël wat Israël heette. De besnijdenis des vleesches was nog niet die des harten en was men door Gods beschikking behorende, door de geboorte, tot het uitverkoren volk, men was daarom nog geen uitverkorene ter zaligheid. Daartoe moest een Pniel gekend worden, moest hartveranderende genade worden ervaren", aldus Van Lingen.

En "Zo is het ook bij de Doop. Groote zegen is het verkoren te zijn om tot het genadeverbond te behoren, maar zal de doop mij waarlijk het van God gegeven verbondsteken ten leven zijn, dan moet Zijn Heilige Geest mij bewerken. Als Hij dat belooft te doen, dan eerst zie ik wat de doop is, dan eerst gaat er kracht van uit, dan eerst geeft die mij troost en zegen".

In november 1890 komt hij er nog eens in zijn *Petahja* op terug. "De ondervinding leert, dat ook op de kinderen van gelovige ouders het woord toepasselijk is. "Velen zijn geroepen,

maar weinigen uitverkoren".

Waar de ondervinding zoo duidelijk leert dat van de gedoopte kinderen het grootste deel onwedergeboren blijft voortleven en sterft, mag en kan de kerk ze niet als wedergeboren beschouwen.

Als ik voor mijn ogen zie dat in mud-den kaf slechts hier en daar een koreltje graan zit, wie kan dan van mij eischen, dat ik alles voor koorn houd, of wil men, als ik van rijen zakken een aanzienlijk getal bevonden heb bijna geheel met kaf gevuld te zijn, ik dan van de volgende veronderstellen zal, dat die zuiver koorn zullen bevatten? God eischt toch niet, dat ik al mijn denken zal doden, mijn ervaren zal vergeten en aannemen wat tegen de ervaring van alle eeuwen is, en wat in Zijn eigen Woord niet den minsten grond heeft" (172).

Wat gebeurt er dan bij de Doop?

De Heere verzekert aan die kinderen, "dat al die zegeningen aan die zichtbare Kerk verbonden hun deel zullen zijn. Voor hen is het evangelie der genade, voor hen de aanbidding der vrije genade, voor hen bij *wedergeboorte* (!) al het heil dat de Heere der Zijnen heeft weggelegd".

Alzoo heeft de gedoopte een *pleitgrond* bij God. Als gedoopte mag hij zich vastklemmen aan alle de beloften, welke in de Heilige Schrift voor hem, toepasselijk op zijne toestanden en gesteldheden, geschreven zijn. Indien hij om een te noemen, onder het recht Gods verpletterd ligt, mag hij eischen: "Heere doe mij recht, want ik ben in Uwen Naam gedoopt, en heb er dus recht op, dat gij naar Uw Woord genadig zijt".

"Dat echter de Kerk moet aannemen wat ze met beide ogen ziet dat *niet* zoo is, wordt een al te sterke eisch aan onze verbeeldingskracht gedaan, en indien het is, dat de gedoopten als wedergeboren moeten beschouwd worden en nog minder voor hen die tot het avondmaal zijn toegelaten, de geestelijke *onderstelling* mag losgelaten (worden v.d.M.), dan heeft de prediker ook alleen tot wedergeborenen te spreken en zijn er alleen dan onwedergeborenen te bearbeiten als heidenen of Turken onder de hoorders zijn" (173/174).

Op advies van prof. Van 't Spijker las ik een boekje van Kuiper dat een half jaar voor de Vereniging verscheen (Kuiper kon als politicus ook goed plannen). Op meeslepende wijze legt hij zijn "kleine luyden" eenvoudig en pastoraal de betekenis van de sacramenten uit.

Het boekje heet: *Voor een distel een mirt*.

Een beeld ontleend aan Jesaja 55:13. Daarvan zegt Kuiper het volgende:

"De Distel is het beeld van u en mij, gelijk wij in zonden ontvangen en geboren zijn. De Mirt is wat God de Heere door zijn onwederstandelijke genade van ons maakt, als Hij ons wederbaart ten leven, tot bekering uitdrijft, verzegelt met Zijn Bondszegelen en siert met bloesem en vrucht".

Had Kuiper slechts in deze zin geschreven: Wij zouden geen moeite met hem gehad hebben! Integendeel, als ik Kuiper lees in het licht van de Bijbel en de confessie kan ik hem in veel opzichten bijvallen.

Ik noem een aantal punten:

1. Kuiper gaat er heel Bijbels van uit dat wij en onze kinderen in zonden ontvangen zijn.
2. Hij erkent de noodzaak van de "onwederstandelijke genade" Gods die in de wedergeboorte gestalte krijgt.
3. De algemene onverschilligheid omtrent de sacramenten gaat hem als gereformeerd theoloog aan het hart.
  - Hoe is het toch bestaanbaar, dat zoo tal van lieve kinderen onzes Heeren van jaar op jaar voortleven, als ware hun het Woord genoeg, en als had het sacrament voor hen geen belofte."
  - En "Ook in ons land vindt ge in menige stad en op menig dorp gezelschappen van geestelijk innig verbonden kinderen Gods, die leven zonder Avondmaal en soms ook voor de Heilige Doop geen gevoel hebben."

In zijn *pijn* over de miskenning van het sacrament is Kuiper mijns inziens onvervalst gereformeerd.

Hij constateert dat in de loop van de tijd "het ene deel van de gemeente in *ongeloof* wegzonk, en het ander afdoolde op allerlei mystieke paden, waar het dan een hangen en verlangen, een *gissen* en *tasten* bleef, waar zonder dat ooit die *vaste zekerheid* herwonnen wierd, die men in het *Sacrament* niet zoeken wilde, en waar toch God de Heere zijn heilig

Sacrament voor gaf". Kuypers verlangen naar zekerheid wordt gevoed door de herinnering aan perioden van geestelijke bloei. "In de dagen onzer vaderen, toen het Bondszeegel ijverig gezocht wierd, heerschte er algemeen groote geloofsverzekering. Thans nu het Bondszeegel vaak gemeden wordt, verwoest de twijfel en de bekommerning zoo menige ziel".

En dan al die *vroeg stervende kinderen* in zijn tijd. Als vader of moeder "dat lieve wicht" in de wieg zien liggen dan zou hij of zij zich moeten afvragen: "Heeft de Vader der geesten, die mij dat kind en aan dat kind het levenslicht schonk, nu aan dat kleine wicht ook reeds genadelicht in de ziel doen toestralen? Het kan morgen sterven. O, die kleine wichtjes sterven vroeg weg in gansch zeer groote menigte. En als ook mijn lieveling vroeg van mij ging, zal dan ook deze bloemknop eens ontluike in de hof des Heeren" (85)?

En dan toch die miskenning van de Heilige Doop: "Onze natuurlijke

mensch lacht er inwendig om, dat een paar druppeltjes water op het kleine voorhoofdje, tusschen de tule van het mutsje in, iets hoegenaamds zou uitwerken".

Met deze Kuyper behoeft men geen moeite te hebben. Ook niet met de *bevindelijke* Kuyper die kennis heeft van de aanvechtingen in het geestelijke leven, die juist vragen om de bevestiging van het geloof door het Sacrament.

"Uw eigen ervaring bevestigt telkens weer, wat al Gods kinderen op hun pelgrimsreis ervaren dat er namelijk ja, ogenblikken zijn, waarop het licht klaarlijk in de ziel schijnt, maar nog meer die andere ogenblikken, dat we in het schemerlicht ronddolen; en zelfs niet zo zeldzaam nog erger ogenblikken, dat het weer nacht wordt in ons binnenste".

Waren wij allen als Christelijke Gereformeerden zo nog maar Kuyperiaans! (Wordt vervolgd)

Ds. L.W. v.d. Meij

Nadere inlichtingen worden gaarne verstrekt door R.P. Plattèl, tel. 033-621731.

Herdenkingsavond 30 jaar "Pro Rege"

D.V. 27 september 1992 is het zover! Dan hoopt onze jeugdvereniging "Pro Rege" 30 jaar te bestaan.

Op D.V. vrijdag 16 oktober willen wij dit met elkaar herdenken.

De avond wordt op dezelfde manier gevuld als "vroeger"; naast bezinning op Gods Woord is er ook tijd voor ontmoeting en ontspanning.

Allereerst willen we aan de hand van een inleiding nadenken over het jeugdwerk en de plaats van het jeugdwerk in de gemeente. "Jonge" en "oude" leden kunnen daarna in groepjes over dit onderwerp van gedachten wisselen.

Daarnaast kijken we aan de hand van een diaserie terug op 30 jaar "Pro Rege"

Die avond verwachten wij alle J.V.-leden en alle oud-J.V.-leden, daarnaast zijn ook de gemeenteleden en andere belangstellenden van harte welkom in het Verenigingsgebouw van de Chr. Ger. Kerk te Noordeloos, aanvang 19.30 uur.

Voor nadere informatie kunt u terecht bij Leendert van Genderen (01838-2528) of Wilma van der Ham (01838-1512).

Toogdag GBS in Barneveld

De Gereformeerde Bijbelstichting (GBS) belegt op D.V. zaterdag 17 oktober a.s. de jaarlijkse toogdag. Plaats van samenkomst is de Rehoboth-kerk aan de Nalracstraat te Barneveld. De vlakbij gelegen Markthal zal worden gebruikt als overblijfruimte tussen de morgen- en middagbijeenkomst.

De morgenbijeenkomst van de 27e toogdag begint om 10.30 uur.

De opening heeft plaats door ds. P. Blok uit Kootwijkerbroek, voorzitter van de GBS.

Daarna hopen te spreken ds. A. Vlietstra jr. uit Driesum en ds. F. Mallan uit Alblasterdam.

De pauze wordt gehouden van 12.30 tot 14.00 uur.

Vervolgens hopen tijdens de middag-

Studiedag

EH organiseert studiedag met Philip Stott

Op 9 oktober organiseert de Evangelische Hogeschool (EH) te Amersfoort een studiedag "Creationisme". Van 15.00-21.00 uur hoopt dr. Philip Stott dan te spreken over het thema: "Nadenken over de schepping... Ooit gedacht?". Gedachten die vaak volledig ingeburgerd zijn blijken bij nadere wetenschappelijke bestudering toch minder juist te zijn.

In twee lezingen (met diapresentaties) zal Philip Stott ingaan op onderwerpen als de ouderdom van de aarde in samenhang met evolutietheorieën en actuele problemen die hiermee samenhangen zoals bijv. de opslag van chemisch en nucleair afval. De taal waarin deze lezingen gehouden worden, is Engels (of Afrikaans). Voor beperkte vertaling kan gezorgd worden.

De lezingen zijn getiteld: "The wisdom of God and the wisdom of man" en "Time and the engineer". In de eerste bijdrage behandelt hij de bijbelse en de wetenschappelijke visie over de ouderdom van de schepping en vergelijkt hij ontstaanstheorieën met elkaar. Daarnaast zal hij een aantal evolutietheorieën toetsen en de laatste stand van zaken op dit gebied vermelden.

De tweede lezing gaat over het afvalprobleem (opslag van gevaarlijk afval in onderaardse lagen), waarbij een realistische schatting van de tijdsduur van geologische processen van het grootste belang is. Waarnemingen in dit verband tonen aan dat de alom verbreide gedachte van een hoge ouderdom van de aarde onhoudbaar is.

Philip Stott (1949) studeerde cum laude af als civiel ingenieur aan de Universiteit van Manchester waar hij ook promoveerde. Hij was betrokken bij de bouw van een zeer grote kerk op een zandveld in Kwazulu (Zuid-Afrika) waar een geloofsopwekking aan de gang is. Daar raakte hij geïnteresseerd in de vooronderstellingen van het hedendaagse wetenschappelijke denken waarover hij sindsdien wereldwijd voordrachten houdt.

Tijdens deze studiedag over de schepping, zal de Stichting Bijbel & Onderwijs de voorlopige kerndoelen voor het vak biologie presenteren.

Toegangsprijs: f 10,- incl. syllabus. (Studenten half geld). Gaarne telefonisch aanmelden (tel. 033-621731). Voor koffie, thee en soep wordt gezorgd. Men dient zijn eigen lunchpakket mee te nemen.

bijeenkomst ds. E. Venema uit Elspeet en ds. A. van der Meer uit Ede te spreken.

De sluiting zal worden verzorgd door ds. A.J. Wijnmaalen uit Vianen, tweede voorzitter van de GBS.

De Rehoboth-kerk ligt vlakbij het NS-station te Barneveld.

In de middagpauze is er ruime gelegenheid om aan de boekentafels in de kerk en de Markthal Bijbels, psalmboeken en andere uitgaven van de GBS te kopen.

De GBS werd in 1966 opgericht met als doel het handhaven en het bevorderen van het gebruik van de Bijbel in de Statenvertaling. De eerste toogdag werd gehouden op 20 augustus 1966. Daarna werd het een vaste gewoonte om elk jaar bijeen te komen.

Voor meer informatie kunt u bellen naar:

GBS - Leerdam,

tel. 03451-147 44, vragen naar J. de Koning.

K R E T A BOEKENREGISTER

fl. 195.-

Uw automatische hulp voor trefzeker zoeken naar aanwezige informatie in uw boekenbezit, op auteur, titelwoord, trefwoord, (Siso-)code, en (Bijbel)tekst
Vraag gratis inlichtingen

ARCHIPEL INFORMATICA bv

Programmatuur voor kerk, vereniging, en pastorie
Postbus 884
3900 AW Veenendaal
Plesmanstraat 64, tel. 08385-11889

Nu op cassette verkrijgbaar:

Ontmoetingsdag
"BEWAAR HET PAND"
19 september 1992

Opening: Ds. H.C. v.d. Ent
"Paulus op de Areópagus"
Spreker: Ds. P. van Zonneveld
"De rijkdom van het arm zijn"
Speker: Ds. R. de Kok
"Bij de Heere blijven"
Spreker: Ds. D. Slagboom
"Profetie in de eindtijd"
Sluiting: Ds. A. v.d. Weerd
"En toch niet verteerd"

De hele dag staat op 3 cassettes
Cassettes à f 8,50

Te bestellen bij:
P. van Leeuwen, Noorderplein 16
8321 CN Urk, tel. 05277-2462.

1952 15 oktober 1992

Ik zal u onderwijzen, en u leren van den weg, dien gij gaan zult; Ik zal raad geven, Mijn oog zal op u zijn.

Psalm 32:8

Met dankbaarheid jegens de HEERE, delen wij u mede dat onze geliefde ouders en grootouders

H.C. van der Ent, V.D.M.
en
N. van der Ent-Middelhoek

D.V. donderdag 15 oktober hopen te gedenken dat zij 40 jaar getrouwd zijn.

Tevens zal het D.V. woensdag 21 oktober 40 jaar geleden zijn, dat vader in het ambt van dienaar des Woords werd bevestigd.

Dat God hen nog jaren spare voor elkaar, voor ons en de kerken en dat zij in hun levensavond nog vruchten mogen dragen, tot eer des HEEREN, is de wens van hun dankbare kinderen.

Henk en Grieta
Nies
Jan en Marja
Kors en Ria
Hennie en Gerard
Frans en Hankie
en de kleinkinderen.

In verband met het ambtsjubileum geeft de kerkeraad van de Chr. Ger. Kerk te Elburg gelegenheid tot feliciteren op een receptie, die gehouden wordt D.V. zaterdag 24 oktober van 15.00 uur tot 18.00 uur in het Buurtgebouw, Zuiderzeestraat 32, Elburg, wijk Oostendorp, schuin tegenover het gemeentehuis.

Pastorieadres:
Wildemaetstraat 1,
8081 AG Elburg.

Nu op cassette verkrijgbaar:

Schitterende opname's
SAMENZANG
(digital recording)

ONTMOETINGSdag TE KAMPEN 1992
Cassettes à f 12,50

Te bestellen bij:
P. van Leeuwen, Noorderplein 16
8321 CN Urk, tel. 05277-2462.

Bemiddeling Kraam- en Gezinszorg Meijer (B.K.G.M.)

Reeds velen maakten gebruik van de bemiddeling voor Kraam- en/of Gezinszorg.

Heeft u Kraam- of Gezinszorg nodig en u bezit geen TV, bel dan gerust.

Bemiddeling Kraam- en Gezinszorg Meijer

Telefoon 02943 - 1145, mevr. J. Meijer.

Voor AL uw: boeken - bijbels - CD's kantoorartikelen

Uw adres:

BOEKHUIS het KOMPAS
SCHERPENZEEL
Dorpsstraat 164, 03497-4355

THUIZORG

REFORMATORISCHE STICHTING THUIZORG

De Reformatische Stichting Thuiszorg biedt met gediplomeerde krachten, een totaalpakket van thuiszorg aan, zodat vakkundige hulp verleend kan worden op het gebied van:

KRAAMZORG
GEZINSZORG
OUDERENZORG
ZIEKENZORG
LICHAMELIJK
GEHANDICAPTENZORG

We werken in de regio's:
Midden-Veluwe, Dordrecht,
Gouda, Zwolle, Zeeland en
Betuwe.

Voor algemene inlichtingen s.v.p. bellen op werkdagen. Voor urgente hulpvragen zijn wij dag en nacht bereikbaar.

Als u ons werk wilt steunen, dan zijn uw giften hartelijk welkom op bankrekeningnr. 38.55.19.834.

REFORMATORISCHE STICHTING THUIZORG

Rijksweg 172a - 3784 LZ Terschuur
Telefoon 03426 - 2221